בבית המשפט העליון

בג"ץ 3985/03

בדאוי נ. מפקד כוחות צה"ל באזור י

תאריך הגשה: 01/05/03

בבית המשפט העליון
בשבתו כבית המשפט הגבוה לצדק

העותרים:

1.	בדאוי, ת"ז	משויקי, כעת במעצר אפרים (קדומים)
2.	, ת"ז	מטול כרם, כעת במעצר אפרים (קדומים)
3.	מלוח, ת"ז	מקלקיליה, כעת במעצר אפריים (קדומים)
4.	זריב, ת"ז	מ"פ טול כרם, כעת במעצר אפרים (קדומים)
5.	יוסף, ת"ז	משויקי, כעת במעצר אפרים (קדומים)
6.	ת"ז	מטול כרם, כעת במעצר אפרים, (קדומים)
7.	ת"ז	ממחנה הפליטים דהישה, כעת במעצר עציון
8.	המוקד להגנת הפרט	

כולם ע"י ב"כ עו"ד תמר פלג שריק ו/או עו"ד יוסי זולפסון,
מהמוקד להגנת הפרט, רח' התנאים 12, ת"א 69209,
טל 03-6421859, 051-308-199, פקס. 03-7440621

נגד

המשיבים:

1. מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה והשומרון
2. מפקד מתקן המעצר עציון
3. מפקד מתקן המעצר שומרון
4. מפקד מתקן המעצר אפרים
5. מפקד מתקן המעצר בנימין
6. מפקד מתק המעצר מנשה

כולם ע"י פרקליטות המדינה

עתירה למתן צו על תנאי

מוגשת בזאת עתירה למתן צו על תנאי המופנית אל המשיבים והמורה להם לבוא ליתן טעם כדלהלן:

למשיב 1: מדוע לא ישפר את תנאי המעצר במתקני המעצר הזמניים עציון, שומרון, אפרים, בנימין ומנשה באופן שיהיו הולמים זכויות כדין של הכלואים בהם;

לחלופין, מדוע לא יורה על העברת הכלואים במתקני המעצר הזמניים למתקן כליאה שתנאיו סבירים;

לחלופי חלופין, מדוע לא יורה על שחרורם של הכלואים במתקני המעצר הזמניים.

למשיבים 2 - 6: מדוע לא ישפרו את תנאי המעצר, איש - איש במתקן שבפיקודו, באופן שיהיו הולמים זכויות כדין של הכלואים בהם.

מהות העתירה

1. עניינה של העתירה, המוגשת על ידי כלואים במתקני המעצר הזמניים באיו"ש והמוקד להגנת הפרט הוא תנאי הכליאה הקשים מנשוא השוררים במתקנים אלה, השוללים מהם את זכויות היסוד, מתעלמים מצרכיהם הבסיסיים כבני תרבות ופוגעים בכבוד האדם שלהם. במתקנים אלה מוחזקים עצורים מכוח צו 1500, עצורים ב"הארכות שופט" ועצירים מנהליים, גברים ונשים, קטינים וחולים. זאת במשך שבועות ואף חודשים.

בקשה לדיון דחוף

2. לאור מהות העתירה מתבקש בית המשפט הנכבד לקבעה לדיון דחוף.

העותרים

3. העותר 1 בדאוי משמש כנציג ודובר העצורים במתקן המעצר אפריים.
תצהירו מיום 21.4.03 יובא במלואו להלן.

4. העותר 2 בן 17, נעצר מביתו ב-17.1.03 ומאז הוא כלוא במתקן המעצר אפרים.
הוא נחקר פעם אחת, ששה ימים לאחר מעצרו.
בתצהירו מיום 21.4.03 אומר העותר, בין היתר:
"נעצרתי ביום 17.1.03 בסמוך לשעה 2:00 בלילה. לביתנו הגיעו מספר רב של חיילים... לקחו אותי מייד בלי לתת לי אפשרות להחליף בגדים.
... אני בן 17בערך. ברצוני לציין כי רזיתי ביותר מ-10 ק"ג כל רצוני הוא להרגיש שבע אחרי האוכל. במתקן נמצא כלבלב קטן שאומץ על ידי החיילים . אנחנו מסתכלים עליו מרחוק.
כיצד הוא לבדו אוכל קופסת גבינה 5% , כאשר אנחנו מתחלקים ב-2 קופסאות לכל חדר, 8 - 9 עצורים. לפני שבוע חילקו לנו תפוז אחד לחדר. אני נמצא כאן 90 יום ועדיין לא פגשתי רופא. וכן אף פעם לא קיבלתי מרק ו/או שתייה חמה. לכן יש לי עצירות כל הזמן וכאבים בפי הטבעת....החיילים מאלצים בכל בוקר לעמוד בשורה ולומר להם בקול רם, ביחד, "בוקר טוב חייל". אם הקול לא מוצא חן בעיני החייל, הוא מאלץ אותנו לומר זאת שוב. כשאנו חוזרים לחדר , עלינו לעמוד בשורה ולומר "תודה רבה חייל". לפעמים החייל עושה את עצמו שלא שמע או שהקול לא מצא חן בעיניו והוא מבקש שנחזור שוב.
לציין, שהשנה הייתי אמור לעשות בחינות בגרות.
כל בקשותיי, להעביר אותי מהמתקן העלוב הזה למתקן קבוע עם תנאים נורמאליים, אנושיים, נתקלו בדחיות ואף נמר לי שבתום 105 ימים יעבירו אותי, כפי שמחייב אותו החוק, לדבריו"

5. העותר 3 מלוח נעצר ב-5.3.03 ומאז הוא מוחזק במתקן המעצר אפרים.
לדבריו בתצהירו מיום 21.4.03, הוגש נגדו כתב אישום ומעצרו הוארך עד למינוי סניגור. הדיון הבא נקבע ל-3.7.03. ועוד מספר העותר 3 בתצהירו שלפני כ-11 חודשים איבד כליה, והוא זקוק לטיפול, תרופות ותנאים שאינם בנמצא במתקן:
"מצבי הבריאותי אינו מאפשר החזקתי במתקן המעצר קדומים. מצבי הולך ומחמיר. חוסר במים גורם לי להתייבשות. לאחר הוצאת הכליה הומלץ לי ע"י רופא להרבות בשתיית מים... [אבל] אני ממעט לשתות מכיוון שלא מאפשרים לי לצאת לשירותים".

6. העותר 4 זריב נעצר ב-23.1.03 ומאז הוא כלוא במתקן המעצר אפרים, במעצר עד תום ההליכים המשפטיים נגדו. העותר מתלונן בתצהירו, מיום 21.4.03, על כך שהוא סובל ממום בלב מלידה ואינו מקבל טיפול רפואי, וכן על כך שהוכה על יד חיילים בכל חלקי גופו, על לא עוון בכפו. מתוך התצהיר: "בשל הצפיפות בחדר המכיל 9 עצורים, אני לא מצליח לישון, מרגיש חנק ובקירות בחזה. מחלתי ידועה למפקד המתקן, ידוע להם הרקע הרפואי ושאני זקוק לתרופות מיוחדות שאין ביכולתם לספק לי. הם הבטיחו לי שיצרו קשר עם משפחתי וידאגו להבאת תרופות , אבל לא נעשה דבר".

7. העותר 5 יוסף, במתקן אפריים
תצהיר מיום 21.4.03: "הרינו להצהיר כי ביום 31.1.03 נעצרתי, נלקחתי לחקירה כ-6 ימים לאחר מעצרי, למשך 3 שעות, נלקחתי לבימ"ש פעם אחת בלבד ב11.2.03, ללא ייצוג. לא ידוע לי מתי הדיון הבא. לפני כ-3 שבועות הוחזק במתקן עצור אחד פצוע ברגל שמאל מירי כדור דומדום ומחוסר טיפול רפואי. הפצע זוהם ואף עבר נמק. במחאה על חוסר הטיפול בו, פתחנו בשביתת רעב - כל העצורים - ביוזמתי. הוציאו אותי לחצר, התחילו להכות אותו באלות בכל חלקי גופי, נפלתי ארצה . חיילים ניסו לאזוק אותי בידיים. התנגדתי ואז באו 4 חיילים מצוידים במסכות גז וריססו בפניי גז מדמיע. המפקד שהשתתף בנעשה , תפס את צווארי מאחור, חייל נוסף תפס את יד ימין שלי, שם את מרפקו על מרפקי בכוונה לכופף את ידי וכמעט שבר אותה".

8. העותר 6 , בן 16, במתקן אפריים, הצהיר ביום 21.4.03:
" נעצרתי ב-31.3.03 , בשעה 1:30 בלילה מהבית, ... עצרו אותי ולא איפשרו לי להחליף בגדים. לקחו אותי למשוריינת , אזקו אותי בידיים לאחור וברגליים, כיסו את העיניים , זרקו אותי על הבטן בתוך המשוריינת, אחד החיילים ישב על גבי ובמהלך הנסיעה היכו בי בכת הרובה.
אני בן 16, סובל מלחץ דם נמוך, אני סובל מאנמיה, אני זקוק לכמויות אוכל רבות. המחסור באוכל במתקן גורם לי לסחרחורת מתמדת... בשל הצפיפות נמנע ממני לישון שעות מספיקות".

9. העותר 7. יליד 13.4.87, כלוא במתקן המעצר עציון.
בעת מעצרו, 4.2.03, בן 15 ותלמיד כיתה י'. שמונה ימים לאחר מעצרו, ביום 12.2.03 הוצא נגדו צו מעצר מנהלי ל-6 חודשים "בגין היותו מסכן את בטחון האזור". הצו אושר בביקורת השיפוטית, אך קוצר לחודשיים בערעור. שלושה ימים לפני תאריך שחרורו המיועד, 13.4.03, הובא העותר בפני שופט מעצרים, אשר הורה לעצרו לצורכי חקירה ל-13 יום עד 23.4.03. בו ביום נחקר העותר במשך שעות אחדות. הוא הכחיש את המיוחס לו. ביום 16.4.03,בטרם פגה פקודת המעצר השיפוטית, שב המפקד הצבאי והוציא נגד העותר צו מעצר מנהלי, הפעם לשלשה חודשים.
בתצהיריו מתאר העותר 1 את תנאי המעצר הקשים במתקן המעצר עציון. פניותיה הרבות של ב"כ הח"מ להעבירו למתקן מעצר שבו תנאי המחיה פחות קשים, כגון מת"כ עופר, עלו בתוהו.

נספח קדם בג"צ על נספחיו, מסומן ע/1

10. העותרת 8, המוקד להגנת הפרט, עמותה רשומה שמטרתה הגשת סיוע לתושבי השטחים הכבושים שזכויותיהם נפגעו על ידי שלטונות ישראליים.

מיצוי ההליכים

11. התכתבותה של ב"כ העותרים עם לשכת יועמ"ש איו"ש, מפקדת הפרקליט הצבאי הראשי ופרקליטות המדינה בעניין תנאי הכליאה במתקני המעצר באיו"ש החלה בחודש אוקטובר 2002 ונמשכה עד חודש אפריל 2003.
שוגרו 10 מכתבים, נתקבלו 5, מהם 4 אישורי קבלת מכתבינו ואחד לגופה של הפנייה.
להלן פירוט מכתבינו:

1) 13.10.02 - אל אל"מ דניאל רייזנר, ראש ענף דבל"א - הנדון "החזקת עצורים במתקנים ובתנאים שלא כחוק תוך הפרת זכויות היסוד שלהם". עניינו של המכתב מתקני המעצר שומרון וסאלם (מנשה);
2) 21.11.02 - אל אל"מ דניאל רייזנר, ראש ענף הדין הבינלאומי - הנדון "תנאי החזקת עשרות עצורים חדשים בחטמ"ר שומרון (חווארה)";
3) 31.12.02 - אל סרן מוריס הירש, ע' יועמ"ש איו"ש - הנדון "תנאי כליאה שאינם מתיישבים עם החוק והפסיקה במתקן השהייה סאלם" (מנשה);
4) 23.1.03 אל אל"מ דניאל רייזנר, ע' פצ"ר לדין הבינלאומי - הנדון "החזקה ממושכת של עצירים מנהליים במתקני מעצר באיו"ש בתנאים בתנאים שלא כדין";
5) 9.1.03 אל אל"מ דניאל רייזנר, ע' פצ"ר לענף הדין הבינלאומי - הנדון "תנאי כליאה שאינם מתיישבים עם החוק והפסיקה במתקן השהייה עציון";
6) 1.3.03 אל סרן מוריס הירש, ע' יועמ"ש איו"ש לפלילים - הנדון "עצירים קטינים בתנאי מעצר קשים מנשוא";
7) 18.3.03 אל סרן מוריס הירש, עוזר יועמ"ש לפלילים - הנדון "העברת מרשי, קטין עציר מנהלי ממתקן עציון למתקן עופר" (המדובר בעותר 7);
8) 30.3.03 אל גב' אוסנת מנדל, מנהלת מחלקת בג"צים - הנדון "קטין מוחזק בתנאים בלתי נסבלים במתקן השהייה - ו רמדאן, ת"ז " (העותר 7);
9) 1.4.03 אל דני חורין מחלקת בג"צים - הנדון "קטינים במתקן השהייה עציון;
10) 2.4.03 אל אל"מ שלמה פוליטיס יועמ"ש איו"ש - הנדון "כליאה ממושכת במתקן המעצר הזמני חטמ"ר שומרון בתנאים לא אנושיים תוך הפרת זכויותיהם הבסיסיות שבדין של העצירים".

10 המכתבים נספחים ומסומנים ע/2 א - י

12. להלן פירוט המכתבים שנתקבלו:

1) 27.10.02 בשם ע' הפצ"ר לדין בינלאומי - הנדון "החזקת עצורים במתקנים ובתנאים שלא כחוק" (אישור קבלת מכתבנו מ-13.10.02);
2) 25.11.02 בשם ע' פצ"ר לדין בינלאומי - הנדון "תנאי החזקת עצורים בחטמ"ר שומרון" (אישור קבלת מכתבנו מ21.11.02 והעברתו לבדיקת יועמ"ש איו"ש);
3) 2.12.02 בשם ע' פצ"ר לדין בינלאומי - הנדון "החזקת עצורים במתקנים ובתנאים שלא כחוק" (תשובה לגופו של מכתבנו מיום 13.10.02);
4) 13.1.03 בשם רמ"ח הדין הבינלאומי - הנדון תנאי החזקת עצורים במתקן השהיה עציון" (אישור קבלת מכתבנו מיום 9.1.03 והעברתו ליועמ":ש איו"ש);
5) 4.2.03 בשם רמ"ח הדין הבינלאומי - הנדון "פנייתך בעניין תנאי החזקתם של עצורים מנהליים באיו"ש (אישור קבלת מכתבנו מ-23.1.03 והעברתו ליועמ"ש איו"ש).

5 המכתבים נספחים ומסומנים ע/3 א - ה

הפן העובדתי

מבוא

13. עניינה של העתירה מצב תנאי הכליאה וזכויות הכלואים בחמשת מתקני הכליאה באיו"ש המכונים גם מתקני מעצר זמניים, מתקני השהייה, מעצרי חטמ"ר וחשביות. שמותיהם הרשמים והלא רשמיים מצביעים על מיקומם : עציון, מנשה (סאלם), אפרים (קדומים), בנימין (בית אל), שומרון (חווארה). בהמשך דברינו נשתמש בביטוי "מתקן מעצר" או "מעצר".

אוכלוסיית הכלואים במעצרי חטמ"ר מורכבת מעצורים כהגדרתם בסעיף 1 לצו בדבר מעצרים בעת לחימה (הוראת שעה) (יהודה והשומרון) (מס' 1500), התשמ"ב - 2002, כפי שתוקן בתיקון מס' 2 בצו 1505(להלן - "צו 1500 המתוקן"), העצורים ל-12 יום מכוח הסמכות הנתונה לקצין צה"ל בדרגת סרן ומעלה (סעיפים 1,2). כן נמצאים בין הכלואים מי שבתום 12 הימים הנ"ל הוארך מעצרם על ידי שופט לצרכי חקירה או עד תום ההליכים, וכאלה שהוצא נגדם צו מעצר מנהלי. בין העצירים המנהליים ישנם כאלה שנעצרו מנהלית לשם המתנה לחקירה.

צו 1500 המתוקן נספח ומסומן ע/4

בין הכלואים לסוגיהם קטינים בני 13 עד 16 ונשים, חולים ופצועים.

14. התנאים השוררים במתקני המעצר קשים מנשוא. הם רחוקים מהסטנדרטים הבינלאומיים המינימליים, ונופלים מהמובטח על ידי תחיקת הביטחון. הם אינם עונים על הצרכים האלמנטריים ביותר של אדם בן תרבות. הם פוגעים בכבוד האדם של הכלוא הנתון בהם ושל הכולא המקיים אותם, כאחד.

15. על אף זאת, נאמר לנו על ידי גורמים משפטיים צה"ליים שונים, שמדובר במתקני מעצר חוקיים אשר הוכרזו כדין ע"י מפקד כוחות צה"ל באיו"ש. מעולם לא שמענו מפי הגורמים המשפטיים הצה"ליים הסתייגות מתנאי המעצר ומצב זכויות האדם במתקנים אלה. נהפוך הוא: לדעת גורמים אלה, כפי נמסרה לנו מעת לעת, התנאים בהם עונים על הנורמות והסטנדרטים הנדרשים להחזקת עצורים על פי חוק והם מספקים לעצורים בהם את צרכיהם באופן משביע רצון. כך בהתייחס למתקני המעצר מנשה (סאלם) והשומרון במכתב שנשלח בשם ע"י פצ"ר לדין הבינלאומי ביום 2.12.02 (ע/ 3 - 3). לא נותר לנו אלא לחלוק בהחלטיות על עמדה זו הרחוקה מאד, להערכתנו, מהמציאות.

16. העובדות והמספרים המובאים להלן, כמו גם תיאור התנאים בהם נתונים נכון לעכשיו מאות עצורים, והיו נתונים במרוצת השנה שחלפה אלפים, מתבססים על מסמכים רשמיים, תצהירים של מי שהיו כלואים במתקנים אלה, נתונים רשמיים, תצהירים של עובדי המוקד להגנת הפרט ועורכי דין שקיבלו מידע מפי עצורים או מי ששוחררו ממעצר במתקני המעצר או בדרך אחרת אגב עבודתם. כל התצהירים נספחים לעתירה.

מספר העצורים וזמן השהייה במתקני המעצר

17. נכון ל -3.4.03 היו כלואים בחמשת מתקני המעצר 314 איש, ב-2.3.03 היו בהם 273 איש, בראשית ינואר 2003 - 176, וב-1.10.02 - 22 בלבד.
בעציון, מתקן המעצר המאוכלס ביותר, היו כלואים ב-3.4.03 88 איש, ב-2.3.03 היו ם 64, בראשית ינואר 2003 - 49, ב-1.10.02 - 10.

נספחות 4 מצבות עצורים בטחוניים במתקני כליאה המופצות ע" דובר צהל ומסומנות ע/5

התחלופה בכל המתקנים היא רבה, עם זאת המעקב של המוקד להגנת הפרט אחרי העצורים שמשפחותיהם ביקשו לאתרם, מצביע, בפרט לאחרונה, על המגמה להתארכות תקופת הכליאה במתקנים הזמניים.

במתקן המעצר מנשה (סאלם), ביום 6.4.03, היה כלוא אדם שנעצר ב-30.10.02. שמו הוא אל עני, ת"ז כמו כן היה כלוא במתקן זה, מיום 23.3.03, עציר מנהלי יליד 7.1.86, הלוקה באנמיה, שמו , ת"ז

במתקן אפרים, ביום 6.4.03, הוחזקו 3 אנשים מחודש ינואר 2003, 7 מחודש פברואר 2003, 3 מהם עצירים מנהליים - שרים ת"ז שנעצר ב-11.2.03, חנון ת"ז שנעצר ב-21.2.03, אבו סמרה, ת"ז שנעצר ב-12.3.03.

במתקן שומרון, ביום 6.4.03 , היו כלואים 6 אנשים מחודש ינואר 2003, 13 מחודש פברואר 2003, ו-13 נוספים שנעצרו לפני מחצית חודש מרץ 2003.

במתקן המעצר בנימין, ביום 8.4.03, הוחזק עצור אחד שנעצר ב-5.1.03 , שמו סעדי ת"ז

במתקן המעצר עציון, ביום 10.4.03, הוחזקו שלושה עצורים מראשית חודש פברואר 2003: ת"ז אבו מיאלה ת"ז
. עוד שלשה עצורים שהו שם מחודש פברואר: אבו ג'חשיה ת"ז
ג'חשיה ת"ז מיום 18.2.03
אבו סלב ת"ז מ -19.2.03.

נספחים 5 עמודים של נתוני המוקד להגנת הפרט בדבר עצורים במתקני המעצר, שבטיפול הארגון לבקשת משפחותיהם, ומסומנים ע/6 א - ו.

<u>תנאי הכליאה וזכויות האדם בחמשת מתקני המעצר באיו"ש - מתוך תצהירים</u>

<u>מבט כללי על המצב</u>

18. בתצהירו מיום 21.4.03, מתאר העותר 1, בדאוי, נציג ודובר העצורים במתקן המעצר אפריים, את המצב השורר במתקן כליאה זה על הבטיו השונים.
"הרינו להצהיר כי אני מוחזק בבית מעצר קדומים (אפריים) מזה 13 יום.
אני משמש נציג ודובר העצורים במתקן.

הריני להצהיר כי מספר העצורים במתקן נע בין 60 - 70 עצורים אשר מוחזקים בחדרים קטנים, 3X3 מטר מרובע, 9 עצורים בכל חדר. תנאי החזקתם בלתי אנושיים. ישנים על מזרנים דקים על הרצפה, הצפיפות מונעת שינה נורמאלית. יש שני חדרים שאין בהם תאורה בשל קצר חשמלי. כל דרישותינו לתקן את התקלה החשמלית לא הועילו. מדובר בחדרים מס' 1, 5.

האוכל מגיע לכל חדר בכמויות מזעריות. לכל חדר מחולקות 10 מצות ביום, 4 - 6 עגבניות ביום, 2 קופסאות גבינה 5% בארוחת הבוקר, 2 קופסאות נוספות בארוחת הערב. בארוחת הצהרים מחולקים 3 - 6 חתיכות שניצל לחדר וצלחת אורז. מביאים את האוכל בשני ארגזים ירוקים מפלסטיק של תנובה. אני והעוזר שלי מחלקים את האוכל בין החדרים. אין מגשים או

כלי אוכל לכל עצור. כולם נאלצים לאכול יחד. לכל חדר מחלקות 2 צלחות. אין כלל פירות. איננו מקבלים שתייה חמה ו/או מרק לריכוך הקיבה. כל בקשותינו שיגישו לנו שתייה חמה עלו בתוהו.

העצורים מכל 2 חדרים יוצאים לחצר ל-35 דקות ביום. בזמן זה עליהם לכבס, להתגלח, להתקלח, לעשות צרכים. סמוך לחצר עומדים לרשותם 2 שירותים ו-2 מקלחות בלבד. אלה השירותים והמקלחת היחידים במתקן. כך נוצר מצב של צפיפות ולחץ בזמן היציאה לחצר ואין אפשרות להתקלח, לכבס, להתאוורר כראוי.

אין באפשרותנו לנקות את הגוף לקראת התפילה.

חוץ מהיציאה לחצר, מרשים לנו לצאת לשירותים כל בוקר למשך 10 - 15 דקות, לעצורים מכל שני חדרים. וכן 15 - 10 דקות בערב.
אין גישה חופשית למי שתייה. בשל כך, בזמן היציאה לחצר, העצורים ממלאים בקבוקי פלסטיק במים ומכניסים לחדרים.
בזמן מעצרי [13 יום] לא הגיע רופא לבית המעצר ולא ניתן שום טיפול רפואי. הרבה עצורים סובלים מכאבי ראש ומכאבי שיניים, מחלות עור וכאבי גב. כל דרישותינו לטיפול רפואי נדחות בדחיות שונות ומשונות.

לציין, שיש עצור אחד המוחזק מזה יותר מחודשיים, עם בעיות לב ואינו מקבל טיפול רפואי הולם.

יחס החיילים כלפי העצורים מאד מעליב - קללות והשמצות.

מה שהכי מפריע לנו זה מחסור באוכל, מחסור בטיפול רפואי. החזקתנו במשך הרבה זמן במתקן זמני כזה שחסרים בו תנאים בסיסיים.

למיטב זכרוני יש במתקן 11 עצורים מנהליים.

הצלב האדום ביקר פעם אחת והביא מגבות ותחתונים".

*

19. כעולה מתצהירי העותרים 1 - 8 ותצהירים נוספים של העצורים או מי שהיו עצורים לאחרונה במתקני המעצר, תנאי הקיום בחמשת המתקנים דומים אלה לאלה בעליבותם. עם זאת עומק הסבל משתנה מכלוא לכלוא, בהתאם לנסיבותיו האישיות של האדם.

<u>מגורים</u>

19. העצורים מוחזקים בתאים או חדרים קטנים ומאוכלסים עד אפס מקום: 4 כלואים בחדר שגודלו 1/2 2 מ' x 2 מ' (מעצר עציון, תצהירו של העותר 7);

12 כלואים בחדר ששטחו 4מ' x 2מ' (מעצר שומרון, תצהירו של קטאוי, ע/7ג);

6 כלואים בחדר ששטחו 3מ' x 3מ' (מעצר שומרון, תצהירו של חנטולי ע/7ד).

על רצפת החדר פרוסים מזרנים לא נקיים, לחים, החדרים לחים ומעופשים. מספר המזרנים נופל ממספר הכלואים: "כל ששה עצורים בחדר קטן ישנים על הרצפה ובכל חדר יש 4

מזרנים ולכל עצור יש שלוש שמיכות" (מעצר אפרים (קדומים), תצהירו של עווד, ע/7א);

"אני [ישן] על מזרן רטוב על הרצפה" (מעצר שומרון, תצהירו של חנטולי , ע/7ד)

אבו צלאח: "כלוא עם 10 עצורים נוספים בחדר קטן אחד. רצפת החדר מכוסה כל כולה מזרנים, שעליהם הם ישנים בתורנות בהעדר מקום לכולם בו-זמנית" (מעצר בנימין (בית אל), תצהירה של עו"ד פרנסיס, ע/7ו);

"בכל חדר 5 - 6 מזרנים, לחות ועובש" (מעצר שומרון (חוארה) ,תצהירו של חופש, ע/7ה)

"בגלל הצפיפות בחדר , אין אפשרות לישון על הגב, אלא רק על הצד" (מעצר אפרים, תצהירו של העותר 3)

דומה, שהמצב החמור ביותר שורר במתקן בנימין, שם בתא קטן כנ"ל פרוסים 4 מזרנים העומדים לרשות 11 איש, 3 כלואים נאלצים להסתפק במזרן אחד ובשמיכה אחת.
בתא זה מוחזקים ביחד קטינים ובגירים, מבני 15 עד 30. (מעצר בנימין, תצהירו של עו"ד קוזמאר ע/7ז).

<u>נגישות לשירותים</u>

20. "מוציאים אותנו לשירותים שלוש פעמים ביום. ושלוש פעמים אלה רק אחרי ארוחות ובשאר היום אסור לנו לצאת לשירותים. ואם אני נמצא בשירותים ומתעכב שם מעל למותר אז מוציאים אותי משם" (מעצר עציון העותר 7);

"יוצאים לשירותים שלוש פעמים ביום וגם הטיול [אותם] שלוש פעמים" (מעצר שומרון (חוארה) ,תצהירו של חופש, ע/7ה);

"לשירותים מוציאים בצהריים בפעם הראשונה ובסך הכל 3 פעמים ביום , 10 דקות שירותים ל-10 אנשים" (מעצר שומרון, תצהירו של חנטולי, ע/7ד)

"העצורים מוצאים לשירותים פעמיים ביום: בצהריים ובשעה 23:00 בלילה. מי שצריך לצאת לשירותים בשעה אחרת נאלץ להשתמש בבקבוק לשם הטלת מימיו ובשקית ניילון לעשות צרכיו האחרים" (מעצר בנימין (בית אל), תצהירה של עו"ד פרנסיס, ע/7ו);

"יוצאים לשירותים רק 3 פעמים ביום ומי שצריך יותר מצטרך לעשות זאת בחדר ולא עוזר כמה שקוראים לחיילים להוציא אותנו לשירותים" (מעצר אפרים (קדומים), תצהירו של עווד, ע/7א).

<u>רחצה</u>

21. "במשך 30 הימים התרחצתי פעמיים ... מדי יום מאפשרים לרחוץ פנים בברז". (מעצר עציון, תצהירו של העותר 7);

"במשך 22 יום התקלחנו רק פעם אחת, כי המים החמים מספיקים ל-3 - 4 עצירים ביום ולא החלפתי בגדים כי אנחנו לא מקבלים בגדים"
(מעצר שומרון (חוארה) ,תצהירו של חופש, ע/7ה);

"הוא כמו כל העצורים, מורשה להתקלח פעם בשבוע בלבד" (מעצר בנימין (בית אל), תצהירה של עו"ד פרנסיס, ע/7ו);

"מאז מעצרי [לפני 27 יום] התקלחתי רק פעמיים ...ויש סבון אחד" (מעצר אפרים (קדומים), תצהירו של עווד, ע/7א);

"אין מספיק סבון" (אפרים, תצהיר העותר 5 ; יוסף).

מזון

22. "בקשר לאוכל: כמויות קטנות כמו גביע גבינה 250 גרם ל-4 אנשים, ... והאוכל מוגש בלי כף וזה מאלץ אותנו לאכול בידיים, זאת מבלי שירשו לנו לרחוץ אותן" (מעצר עציון, תצהירו של העותר 7);

"האוכל רע מאד, ארוחת הבוקר לכל חדר קופסת גבינה או לבנה קטנה וככר לחם חתיכות, וכמוה ארוחת ערב, וארוחת הצהרים קצת אורז עם שלש פרוסות נקניק" (מעצר שומרון (חוארה) ,תצהירו של חופש, ע/7ה).

"אוכל - בבוקר שמנת 1 ל-6 אנשים, חתיכת עגבניה 4 פרוסות לחם. בצהרים קצת אורז בצלחת , 4 פרוסות לחם, לפעמים 2 חתיכות שניצל ל-6 אנשים. אוכלים בידיים מצלחת משותפת"(מעצר שומרון, תצהירו של חנטולי , ע/7ד);

" 11 העצורים מקבלים 3 ארוחות ביום: בכל ארוחה כיכר לחם אחת, בבוקר עם גביע גבינה לבנה אחד, בצהריים צלחת אורז אחת משותפת לכולם וכך גם בערב. לפעמים חתיכת שניצל מתווספת לאורז."(מעצר בנימין (בית אל), תצהירה של עו"ד פרנסיס, ע/7ו);

"האוכל רע באיכות וכמות. ארוחת הבוקר לכל החדר - ששה עצורים - היא קופסת גבינה וככר לחם וזו אותה הארוחה לערב גם כן. ארוחת צהרים לששה עצורים היא צלחת אורז שבקושי מספיקה לאדם אחד ושלוש פרוסות מרטדלה. מאז מעצרי [לפני 27 יום] ועד היום שתיתי רק פעמיים משקה חם, תה." (מעצר אפרים (קדומים), תצהירו של עווד, ע/7א).

" אנחנו פשוט רעבים" (מעצר שומרון, תצהירו של קטאוי, ע/7ג).

ביגוד

23. "...אנחנו לא מקבלים בגדים" (מעצר שומרון (חוארה), תצהירו של חופש, ע/7ה)

"להערכתי אני כמו הרוב, בבגדים דקים. קר מאד. לא מקבלים דברים חמים" (מעצר שומרון, תצהירו של קטאוי, ע/7ג);

"אין החלפת בגדים , כי לא נותנים לנו, גם לא תחתונים" (מעצר אפרים (קדומים), תצהירו של עווד, ע/7א).

רפואה

24. " אם אחד העצורים יחלה לא לוקחים אותו לרופא" (מעצר שומרון (חוארה) ,תצהירו של חופש, ע/7ה);.

"ישנם עצורים רבים חולים במתקן. פעם בשבוע, במשך 5 דקות, עוברת חובשת בין החדרים, לבושה בחולצת בטן, רושמת פרטים על כף ידה... אני נמצא כאן 90 יום ועדיין לא ראיתי רופא" (מעצר אפרים, תצהירו של עותר 2).

"החובשת באה פעם ב-10 ימים לערך... רושמת על כף ידה את הפרטים, פעם אחת ראיתי אותה רושמת על פתק קטן" (אפרים תצהיר העותר 4, זריב);

<u>טיול</u>

25. " אנו יוצאים לטייל פעם אחת ביום ל-20 דקות או חצי שעה ויש ימים שלא מוציאים אותנו . (מעצר אפרים (קדומים), תצהירו של עווד, ע/7א);

"מרשים לנו טיול פעם או פעמיים בשבוע 15 - 30 דקות" (תצהיר עציון העותר 7).

<u>ביקורי עורכי דין</u>

27. " אין ביקורי עורכי דין בכלל" (מעצר שומרון, תצהירו של : קטאוי, ע/ 7ה)
(במתקני המעצר האחרים מתקיימים ביקורי עורכי דין).

<u>קשר עם העולם החיצוני</u>

28. הצלב האדום מבקר אחת לחודשיים בערך. ביקורי משפחה אין. אין ספרים, אין עתונים, אין טלוויזיה. הכלואים נותרים ללא כל עיסוק. מהצעירים שלימודיהם הופסקו על ידי המעצר נמנעת האפשרות להמשיך בלימודים בכוחות עצמם, לגשת לבחינות בגרות, דבר המתאפשר לכלואים במתקני הכליאה קציעות ועופר.

"אין ספרים ואין מכשירי כתיבה או כל דבר אחר לבילוי הזמן" (תצהירו עו"ד קוזמאר ע/7ז).

<u>יחס הכולאים לכלואים וענישה</u>

29. על כל אלה מתווספים מקרים של כפיית עבודה, של יחס גס ועונשים הגובלים באכזריות אותם חזה בבשרו ומתאר בתצהיריו קטין, כך לדברי העותר 7 בתצהירו;

"נענשים על כל דבר פעוט בקשירת "שאבח" בחוץ גם בימים קרים ובגשם" (תצהירו של עו"ד קוזמאר ע/7ז);

הכאות מוזכרות בתצהירים של העותר 5 יוסף, והעותר4 זריב ממתקן אפרים.

<u>סיכום</u>

30. "אנו מתחננים שיעבירו אותנו לעופר או קציעות" (מעצר שומרון, תצהירו של חנטולי ע/7ד;

"ביקשתי ממפקד המתקן שיעבירו אותי למתקן כליאה אחר בשל המצב הבלתי נסבל והבלתי אנושי במתקן זה , אבל לדבריו החוק מאפשר לו להחזיק אותי כאן עד 105 יום". (תצהירו של יוסף, העותר 5);

" כל בקשותיי להעביר אותי מהמתקן העלוב הזה למתקן קבוע עם תנאים נורמליים, אנושיים, נתקבלו בדחיות" (תצהירו של העותר 2);

"מרשי הנ"ל ביקשוני לעשות כל אשר ביכולתי כדי לשים קץ לסבלם במתקן המעצר בבית אלה (תצהירו של עו"ד קוזמאר, ע/7ז).

נספחים לעתירה 7 תצהירים: 5 תצהירים של כלואים, או מי שהיו כלואים בעת האחרונה, במתקני המעצר, ו-2 תצהירים של עורכי דין.

- **עווד - מעצר אפרים (קדומים), מסומן ע/7 א**
- **אבו סופיאן - מעצר מנשה (סאלם), מסומן ע/7ב**
- **קטאוי - מעצר שומרון , מסומן ע/7 ג**
- **חנטולי - מעצר שומרון (חוארה), מסומן ע/7 ד**
- **חופש - היה כלוא במעצר שומרון מסומן ע/7ה**
- **עו"ד סחר פרנסיס , מיצגת עצורים ונאשמים בבתי המשפט הצבאיים ומבקרת במקומות מעצרם. תצהיר המבוסס על עדות מרשה חסאן אבו צלאח במעצר בנימין (בית אל), מסומן 7ע/ ו**
- **עו"ד חאלד קוזמאר מהארגון הבינלאומי להגנת הילד DCI , הסניף הפלסטיני שמושבו ברמאללה רמאללה. התצהיר מבוסס על התרשומת מפי 8 נערים, חלקם קטינים, אותם פגש עו"ד קוזמאר במתקן המעצר בנימין (בית-אל). מסומן 7ע/ז**

חובות הרשויות מכוח הדין

31. הדין החל על מתקני המעצר בהם עסקינן, הממוקמים בשטחים המוחזקים על ידי ישראל, הן ההוראות הרלוונטיות של חקירת הביטחון, המשפט הבינלאומי וההומניטארי המנהגי והנורמות אשר נקבעו בפסיקתו של בית המשפט העליון.

32. האחראים אחריות ישירה ו/או פיקודית למעשים ולמחדלים שלא כדין במתקני מעצר אלה הם אנשי הסגל הפיקודי של המתקנים ומפקדיהם ברצף ההייררכיה הפיקודית. בנוסף, נושא כל אחד מהמשרתים במתקן באחריות אישית להתנהגותו שלו.

חקיקת הביטחון הרלוונטית

33. סעיף 78ב לצו בדבר ביטחון קובע ש"עצור רשאי להיפגש עם עורך דין ולהיוועץ בו, זאת ביחידות ובתנאים המבטיחים את סודיות השיחה, אך עם זאת - המאפשרים פיקוח. זכויות אלה ניתנות להשהיה בנסיבות ביטחוניות מסוימות שצו בדבר ביטחון מפרטן.

34. "תנאי הכליאה באזור קבועים, בראש וראשונה, בצו בדבר הפעלת מתקן כליאה (אזור הגדה המערבית) (מס' 29), התשכ"ז - 1967". (כך נקבע בבג"ץ 3278/02 המוקד להגנת הפרט ואח' נ' מפקד כוחות צה"ל באזור הגדה המערבית (פסקה 22), אשר ניתן לא מכבר בעניין תנאי הכליאה במתקן הכליאה עופר).

ההוראות הרלוונטיות לעתירה זו שבצו בדבר הפעלת מתקן כליאה (אזור הגדה המערבית)

(מס' 29), תשכ"ז - 1967, (להלן - "צו מתקן כליאה") קבועות בסעיפים 4 תזונה, 5 טיפול רפואי, 8 פולחן דתי, 9 דואר (קבלת מכתבים וחבילות), 11 פגישה עם עורך דין, 12 ביקורים של בני משפחה, 23 תלבושת. סעיף 32 קובע ש"המפקד רשאי לקבוע, לפי שיקול דעתו, תנאים נוספים להחזקתם של כלואים בתנאי שלא תהיה בהם משום פגיעה בזכויות שהוענקו לכלואים מכוח צו זה"

סעיף 33 זכות עיון מוסיף, ש"צו זה יעמוד לרשות כל כלוא לעיון, לפי בקשתו".
תת

סעיף 1 של הצו הנ"ל מגדיר:
" 'מפקד' - כל אדם שימונה על ידי מפקד צבאי לתפקיד מפקד מתקן כליאה".
" 'מתקן כליאה' - כל מקום באזור שייקבע על ידי או על ידי מפקד צבאי לשמש כמקום מאסר ומעצר כלואים".

צו מתקן כליאה נספח ומסומן ע/8

35. תקנות בדבר מעצר מנהלי (תנאי החזקה במעצר מנהלי, איו"ש, תשמ"ב - 1981 (להלן - "תקנות מעצר מנהלי") חשובות מאד לענייננו, הואיל ואחוז ניכר מהכלואים במתקני המעצר הזמניים הם עצירים מנהליים. הן מעניקות לעציר המנהלי זכויות לתנאים מיוחדים, שהרלוונטיות לענייננו הן:
תק' 2 - החזקה בנפרד מאסירים שפוטים ומעצירים הממתינים למשפט;
תק' 4 - הזכות לבגדים;
תק' 5 - קבלת מנת המזון הניתנת לסוהרים באותו מקום מעצר;
תק' 6 - בדיקה וטיפול רפואי כמתחייב ממצב בריאותו;
תק' 7 - טיול תחת כיפת השמיים לפחות שעתיים ביום;
תק 8 - הזכות לקבל כלי רחצה, להחזיק ברשותו קוראן, לקבל לקריאה עתונים וספרים;
תק' 9 - לעבוד רק לפי בקשתו ותמורת שכר;
תק' 10 - לקבל מאדם הנמצא בחוץ 100 סיגריות לחודש אם הוכיח שהוא מעשן;
תק' 11 - לקבל מבקרים מבני משפחה ואחרים;
תק' 12 - לקבל ביקור עורך דין לטיפול בעניין משפטי;
תק' 14 - לקבל ולשגר מכתבים;

הקבוע בתקנות הנ"ל, רובן ככולן, נתון להגבלות לפי שיקול דעת המפקד, ככלל מטעמי בטחון.

הזכות הקבועה בתק' 19 אינה מסויגת, וזו לשונה:
(א) לאחר הבאת עציר למקום המעצר, יובאו תקנות אלה לידיעתו בהקדם האפשרי.
(ב) עציר זכאי לעיין בכל זמן סביר בתקנות אלה אם ביקש לעשות כן וכן להעתיקן.

תקנות מעצר מנהלי נספחות לעתירה ומסומנות ע/9

36. הוראת חקיקת הביטחון רלוונטית לתנאי כליאת קטינים במתקני המעצר מצויה בסעיף 3 לצו בדבר שיפוט עבריינים צעירים (אזור הגדה המערבית) (מס' 132), תשכ"ז - 1967 (להלן - " צו בדבר עבריינים צעירים"). הרלוונטיות שלה נובעת מהחזקת קטינים במתקני מעצר אלה באופן שרירותי, לעתים עם בוגרים ולעתים בבידוד בטענה שכך מחייב החוק. ולא היא. סעיף 3 הנ"ל מורה כי קטין, דהינו - " נער או בוגר רך [מי שטרם מלאו לו 16 שנה] יוחזק במעצר בנפרד מיתר הכלואים, **אלא אם הורה מפקד צבאי אחרת לגבי מקרה מסוים או לגבי סוג של מקרים".** (ההדגשה של הח"מ).

החזקתו של קטין בנפרד מהבגירים איננה איפוא חובה שבדין. מן הסתם מתוך הכרה בעליונות העיקרון של טובת הילד, מסר המחוקק הצבאי את עניין הפרדתם של הקטינים מהבגירים לשיקול דעתו של המפקד הצבאי.

צו בדבר עבריינים צעירים נספח ומסומן ע/10

37. סמכות זו המתייחסת לקטין כמוה כתקנה 2 לתקנות מעצר מנהלי (תנאי החזקה במעצר מנהלי), תשמ"ב - 1981, שכותרתו "החזקה בנפרד": תכליתה להיטיב עם העציר המנהלי ולא לגביר את מצוקתו. היא ניתנת לוויתור. כך עולה מבג"צ 253/88 סג'דיה נ' שר הביטחון, פ"ד מב(3) 801

הדין הבינלאומי

38. מעבר לחקיקת הביטחון שעיקריה הרלוונטיים לענייננו הוצגו לעיל, מחויבים המשיבים ופיקודיהם לפסיקתו של בית המשפט העליון שלנו וכן להוראות ועקרונות המשפט הבינלאומי המנהגי ככל שאין אלה סותרים את החקיקה המוניציפלית, ובפרט הוראותיה רלוונטיות של אמנת ג'נבה הרביעית משנת 1948 (להלן - "אמנת ג'נבה") וכן STANDARD MINIMUM RULES FOR THE TREATMENT OF PRISONERS (להלן : "הכללים") שעקרונות והוראות אלה קבועים בהם. הוראותיה של אמנת ג'נבה מתייחסות לעצירים המנהליים, ואילו הכללים נועדו לחול על הכלואים באשר הם.

הכללים נספחים לעתירה ומסומנים ע/11
הוראות של סעיפים 79 - 126 של אמנת ג'נבה הרביעית נספחים לעתירה ומסומנים ע/ 12

מגורים

39. בנוסף לפרטים שבכללים 9 - 14, קובע כלל 10 עקרון יסוד מנחה:
ALL ACCOMMODATION PROVIDED FOR THE USE OF PRISONERS AND IN PARTICULAR ALL SLEEPING ACCOMODATION SHALL MEET A LL REQUIREMENTS OF HEALTH, DUE REGARD BEING PAID TO CLIMATIC CONDITIONS AND PARTICULARLY TO CUBIC CONTENT OF AIR, MINIMUM FLOOR SPACE, LIGHTNING AND VENTILATION

אמנת ג'נבה דנה במגורים של העצירים המנהליים בסעיף 85

40. הזכות לביגוד

זכותם של הכלואים לבגדים וכלי מיטה נקיים קבועה בכלל 17 וסעיף 90 לאמנת ג'נבה.

41. נגישות לשירותים

בעניין השירותים קובע כלל 12 חד משמעית את המינימום ההכרחי:
THE SANITARY INSTALLATIONS SHALL BE ADEQUATE TO ENABLE EVERY PRISONER TO COMPLY WITH THE NEEDS OF NATURE WHEN NECESSARY AND IN A CLEAN AND DECENT MANNER

רחצה

42. בדבר זכות/חובה למקלחת קובע כלל 13:

ADEQUATE BATHING AND SHOWER INSTALLATIONS SHALL BE PROVIDED SO THAT EVERY PRISONER MAY BE ENABLED AND REQUIRED TO HAVE A BATH OR SHOWER, AT ATEMPERATURE SUITABLE TO THE CLIMATE, AS FREQUENTLY AS NECESSARY FOR GENERAL HYGIENE ACCORDING TO SEASON AND GEOGRAPHICAL REGION , BUT AT LEAST ONCE A WEEK IN A /TEMPERATE CLIMATE.

<u>מזון</u>

43. כלל 20 קובע:
EVERY PRISONER SHALL BE PROVIDED BY THE ADMINISTRATION AT THE USUAL HOURS WHOLESOME WITH FOOD OF NUTRITIONAL VALUE FOR HEALTH AND STRENGTH, OF QUALITY , AND WELL PREPARED AND SERVED
אמנת ג'נבה - סעיף 89

<u>רפואה</u>

44. שירותים רפואיים נדונים בכללים 22 - 26.כלל 25 קובע:
THE MEDICAL OFFICER SHALL HAVE THE CARE OF THE PHYSICAL AND MENTAL HEALTH OF THE PRISONERS AND SHOULD DAILY SEE ALL SICK PRISONERS, ALL WHO COMPLAIN OF ILLNESS , AND ANY PRISONER TO WHOM HIS ATTENTION IS SPECIALLY DIRECTED.
אמנת ג'נבה - סעיפים 91, 92

<u>קשר עם העולם החיצוני</u>

45. לעניין ביקורי בני המשפחה קובע כלל 37
PRISONERS SHOULD BE ALLOWED UNDER NECESSARY SUPERVISION TO COMMUNICATE WITH THEIR FAMILY AND REPUTABLE FRIENDS AT REGULAR INTERVALS BOTH BY CORRESPONDENCE AND RECEIVING VISITS.
אמנת ג'נבה - סעיפים 116,107

כלל 39 מבטיח את הזכות לקבל מידע סדיר בדבר המתרחש בעולם באמצעות עיתונים ורדיו

הזכות להמשיך בלימודים קבועה בכלל 77,
באמנת ג'נבה - בסעיף 94

<u>הזכות לקיום פולחן דתי</u>
46. זכות זו מפורטת בכלל 41 ובסעיפים 86 ו-93 לאמנת ג'נבה.

<u>זכויות מיוחדות נוספות מוקנות לעצירים</u>
(להבדיל מהאסירים שנשפטו, יצויין שאוכלוסיית מתקני המעצר נמנית עמם, רובה ככולה)
,ובין היתר:

47. בכלל 92 קבועה זכותו של עציר שטרם נשפט להודיע למשפחתו מיד על מעצרו.

כן קובע כלל 92 שעציר כאמור
SHALL BE GIVEN ALL REASONABLE FACILITIES FOR COMMUNICATING WITH HIS FAMILY AND FRIENDS AND FOR RECEIVING VISITS FROM THEM , SUBJECT ONLY TO RESTRICTIONS AND SUPERVISION ARE NECESSARY IN THE INTEREST OF THE ADMINISTRATION OF JUSTICE AND THE SECURITY AND GOOD ORDER OF THE INSTITUTION.

כלל 93 מרחיב ומפרט את זכותו של העציר לפגוש את עורך דינו.

<u>ענישה משמעתית</u>
48. סעיף 100 לאמנת ג'נבה קובע שמשטר המשמעת במתחם הכליאה צריך להתיישב עם העקרונות האנושיים. אין לפגוע בגופם וברוחם של העצורים.
כלל 31 אוסר באופן מוחלט עונשי גוף, החזקה בתא חשוך, וכל עונש אכזרי, לא אנושי ומשפיל.

<u>פסיקתו של בית המשפט העליון</u>

<u>49. בפסק דין חדיש, בג"צ 3278/02, אשר ניתן זה לא כבר בעתירה בדבר תנאי המעצר במתקן הכליאה עופר שבאיו"ש (להלן - "פסה"ד"), קבע בית המשפט העליון מפי כבוד הנשיא, כדלקמן:</u>

50. תנאי הכליאה באזור קבועים, בראש וראשונה, בצו בדבר מתקני כליאה (פסקה 22 לפסה"ד).

הוראותיו של צו בדבר מתקן כליאה כפופות לעקרונות הכלליים של המשפט הבינלאומי המנהגי, להוראותיה ההומניטריות הרלבנטיות לכליאה של אמנת ג'נבה הרביעית ול- STANDARD MINIMUM RULES FOR THE TREATMENT OF PRISONERS. (שם).

51, כבוד הנשיא מפנה לפסיקת בית המשפט העליון משנים עברו בדבר תנאי הכליאה הרלוונטית לעניין, והיא: בג"צ דרויש נ' שירות בתי הסוהר, פ"ד לה(1)536, 359 - 540 ; להלן - <u>פרשת דרויש</u>; בג"צ 546-540/84 יוסף ואח' נ' מנהל בית הסוהר המרכזי ביהודה והשומרון, פ"ד מ(1), 567, 573; להלן - <u>פרשת יוסף</u>; בג"צ 253/88 סג'דיה ואח' נ' שר הביטחון, פ"ד מב(3) 801, 832; להלן - <u>פרשת סג'דיה</u> (פסקה 23 לפסה"ד).

52. על עניינו חלים - מוסיף כבוד הנשיא - העקרונות הכלליים של המשפט המנהלי, המלווים כל חייל ישראלי באזור, בג"צ 393/82 ג'מעית אסכן נ' מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה והשומרון ואח', פ"ד לז(4) 785 (שם)

53. זאת ועוד: תמציתם של העקרונות הגלומים במסמכים הנ"ל, והמחייבים כל גורם ישראלי כלפי כל אסיר ועציר, מוצאת ביטוי בהוראת סעיף 10 לאמנה הבינלאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות משנת 1966 המשקף משפט בינלאומי מנהגי. וזו לשונה:
ALL PERSONS DEPRIVED OF THEIR LIBERTY SHALL BE TREATED WITH HUMANITY AND WITH RESPECT FOR THE INHERENT DIGNITY OF THE HUMAN PERSON"
(פסקה 24 לפסה"ד)

54. בית המשפט העליון מדגיש: "זכותו של אדם בישראל , שנידון למאסר (או שנעצר כדין) להיכלא בתנאים המאפשרים חיי אנוש תרבותיים...זכות היא מזכויות היסוד של האדם... (פס"ד דרויש הנ"ל, ע' 538)" (פסקה 24 לפסה"ד).

"...אין בו [במעצר] כדי להצדיק , מעצם מהותו, פגיעה בכבוד האדם. ניתן לקיים מעצר ולהבטיח את ביטחון המדינה ושלום הציבור באופן שישמור על כבוד האדם של העצור. (השוו פס"ד יוסף ע' 573)" (שם).

"גם החשודים בגרועים שבמעשי הטרור זכאים למעצר ברמה אנושית מינימלית, ותוך הבטחת צרכי אנוש בסיסיים" - מוסיף כבוד הנשיא (שם).

55. הוראות ספציפיות המשקפות את האיזון הראוי בין זכות העצור בשטח כבוש לבין צרכי הביטחון של האזור קבועות בהוראותיה של אמנת ג'נבה הרביעית. הן חלות במישרין על העצירים המנהליים, אך יש להן השפעה גם על התנאים שזכאים להם העצורים לצורכי חקירה. - קובע בית המשפט העליון, ומפרט, בהמשך, את הוראות הסעיפים 100, 85, 89 , 90, 91, 92, 94 של אמנת ג'נבה ואת הכללים 10, 19, 21, 26, בהיותם רלוונטיים לאותה עתירה.

בג"צ 3278/02 המוקד להגנת הפרט ואח' נ' מפקד כוחות צה"ל באזור הגדה המערבית פ"ד נז (1), 381

56. כעולה מן המקובץ, במתקנים הזמניים הופרו ומוסיפים להיות מופרים מדי יום ביומו וכלפי כל עצור ועצור הוראות חקיקת הביטחון, כללי המשפט הבינלאומי ועקרונות היסוד של המשפט המנהלי הישראלי.

אשר על כן מתבקש בית המשפט הנכבד להוציא מלפניו צו על תנאי כמבוקש בראשית עתירה זו, ולאחר קבלת תשובת המשיבים לעשותו למוחלט.

כן מתבקש בית המשפט הנכבד לחייב את המשיבים בהוצאות משפט ושכר טרחת עורכי דין.

.....

תמר פלג שריק, עו"ד
ב"כ העותרים